

מסגרתיות

לגלות טמונות ולפאר צפונות מפארתם של גדולי ומאורי הדורות

פרשת מטות מסעי - מברכים • כה תמוז תשפ"ג לפ"ק • גליון שלוש מאות שבעים ושנים • שנה ה

מסגרתיות מול פרטניות

לא. הוא גם כמעט אף פעם לא מעמיק בדבר, מה הענין בזה, למה צריך לעשות זאת, מה הוא ירויח אם הוא יעשה זאת או מה הוא יפסיד אם הוא לא יעשה כך. וכשכך, מה שהוא עושה, הוא עושה זאת כמו מכונה מתוכנת למצב מסוים, בלי חיבור פנימי, בלי הרגשת הלב, וחסר הרבה הרבה... ולעיתים זה גורם גם הרגשה כפויה, הוא מרגיש שהוא חייב לעשות זאת בגלל החברה, ויכולה להתפתח אצלו איזשהו דחיה לדבר עצמו. מה שמזיק לא רק בהרגשות הלב, לפעמים זה נגרר גם למעשים... מה שבדרך כלל לא קורה, כשיהודי יודע למה הוא עושה זאת, והוא בוחר לעשות זאת מצד עצמו...

אז עם מי הצדק? ! המסגרתיות רצויה, או החינוך הפרטני והאישי הוא הדרך העולה בית קל? ! בואו נעיין בספרים הקדושים, נברוק מה אמרו על כך רבותינו הקדושים? ! בפרשתנו אנו למידים על פיקודי החיל שחזרו ממלחמת מדין, ומנחת תודה על כך שלא נפקד מהם אף אחד, כל אותם שנים עשר אלף חיילים הלכו וחזרו כלעומת שבאו, לא רק בגשמיות אלא גם ברוחניות. על כן רצו שרי האלפים ושרי המאות להקריב לפני ה' את השלל שהם בזו במלחמה, ומשה רבינו קיבל זאת מהם. מסיימת התורה את הענין: "אנשי הצבא בזו איש לו", ששאר אנשי הצבא לא הביאו את השלל לה' אלא לקחו זאת לעצמם, הם לא עשו מה ששרי האלפים ושרי המאות עשו.

לכאורה אינו מובן, מה התורה באה לספר לנו, וכי התורה באה לגנות את אנשי הצבא שבזו להם את השלל, ולא הקריבו זאת לפני ה'? ! הרי גם אם התורה לא הייתה מספרת לנו את זה, היינו יכולים להבין את זה, כי אם רק שרי האלפים ושרי המאות הביאו למשה אז אנחנו יכולים להבין שכולם לא הביאו, בשביל מה התורה חוזרת ומדגישה לנו את הדבר הזה? ! כנראה גם בדבר הזה יש איזה משהו שאנחנו צריכים לדעת, צריכים ללמוד, ומהו? !

אומר על כך רבינו הקדוש מפשיסחא זצוקל"ה (קול שמחה ריש פרשתינו), שהנה

אחידה, כובע, חליפה, חולצה לבנה, מכנסיים שחורות, נעליים שחורות... נכון יש הרבה שינוים, איזה סוג כובע, איזה סוג חליפה, איזה סוג חולצה, ואיזה סוג מכנסיים ונעלים, אבל הצבעים הם אחידים, כולם הולכים בתלבושת שחור לבן.

אם מישהו יחליט ללכת עם כיפת בורדרו או חולצה צהובה, מיד הוא ירגיש לא בנוח להתהלך בחברה שלנו. ושלא תבינו אותי נכון! ישנם יהודים רבים שהולכים עם חולצות שחורות או כתומות, שהם יראי שמים בתכלית, והאדם יראה לשמים וה' יראה ללבב. רק רציתי להתמקד בזה כסמל, שמסמל את הציבור החרדי בעיני אחיו האחרים.

והדבר הזה מסמל הרבה, כי בציבור שלנו, גם דברים ציבוריים כללים, של כל כלל הציבור החרדי, וגם כל קהילה וקהילה עם המסוכמות שלה – הדברים מחייבים את כל הציבור. המסגרות שמסגרו את עצמנו, הכללים שקבענו לעצמינו, הדברים שהינם חוק כל יעבור, זה חלק בלתי נפרד מהציבוריות החרדית. יש כאלו שדורשים זאת לשבת, ויש כאלו שדורשים זאת לגנאי.

יש כאלו שיאמרו שזה שבחו של הציבור החרדי, המסגרת הזו שמקבעת את היהודי למקום. הרי כל יהודי יש לו מסגרת של תורה ומצוות, כל יהודי יש זמן שהוא צריך לקרוא קריאת שמע, יש זמן שהוא צריך להתפלל, ויש זמן שהוא חייב ליטול לולב, היהדות מאוד תוחמת את עצמה בכללים, ולא נותן מדי הרבה מרחב. ועל כן גם היהדות החרדית שתחמה את עצמה בעוד כללים, טוב עשתה. ומה ששיחות רבות לא עושים, מה שמשיחים רבים לא מצליחים, הלחץ החברתי גורם, הקונצנזוס סביב הדבר הזה – עושה... וטוב שכך, כך מצליחים לשמור על הצעירים, ועל הציבור כולו...

לעומתם ישנם שיענו ויאמרו, נכון שהתורה תחמה את עצמה בתוך גבולות, אבל דיך מה שאסרה תורה. מה גם, שכשיהודי עושה דבר רק מתוך מוסכמות חברתיות, הוא עושה זאת רק בגלל החברה, בדרך כלל הוא לא חושב אם הוא באמת צריך לעשות זאת או

לפני שנתחיל, רק אקדים ואומר, שדברים אלו הינם דברים העומדים ברומו של עולם, והינם דברים המסורים לעיני העדה, גדולי תורה, הם אלו שמנחים אותנו כיצד להתנהג. וגם מה שאכתוב, לא יעלה ולא יוריד, כל אחד יצטרך להתנהג כפי הנהגת רבותיו. אם כך אתם שואלים למה אני כותב? ! כי כן דרכי לנסות להוציא מכל ווארט שאמרו רבותינו מאורי הדורות את ההוראה הנוגעת למעשה, כפי איך שאני זוכה להבין זאת, וגם הפעם ניסיתי ללמוד את דברי רבותינו לפי הבנתי הקלושה, ובכך גם לנסות אולי להסביר אי אלו הנהגות היוצאות מכך לפי הנהוג באי אלו קהילות קדושות, ואקווה מאת ה' שלא תצא תקלה מתחת ידי.

וכאן אולי לחזור ולהזכיר, שלא רק השבוע, ולא רק בעניינים השנויים במחלוקת, אלא כל פעם שאתם קוראים בעלון, הנכם צריכים לדעת שזה רק הבנתי הקלושה בדברי רבותינו מאורי הדורות, ומותר לכם להתווכח על זה, מותר לכם לחלוק על זה, מותר לכם להבין אחרת ממני את דברי רבותינו, וחס ושלום לא לקחת את דברי כתורה מסיני... את דברי רבותינו כן, אבל לא את דברי.

לא שחשבתי שמישהו כן לקח, רק פשוט יש אנשים שמתייחסים בחרדת קודש לכל דבר שמודפס על גבי נייר. לכן צריך לדעת ולזכור שיהיה זה כאלו שמעתם את הדברים באיזה קידוש בשטיבל או באיזה התוועדות חסידית, והיה אם זה ימצא חן בעיניכם, אם התחזקתם בעבודת ה', אשריכם ואשרי... אך בבקשה אל תתייחסו לזה יותר ברצינות.

כן!!! מה שרבותינו אמרו, חייבים להתייחס בחרדת קודש, אבל מה שנתבאר כאן בעלון, לא ברור שזה הכוונה, אדרבה תפתחו את הספרים, תעיינו בפנים, ותלמדו את הסוגיא לעומקה, ואולי תראו דברים חדשים...

אחרי כזה הקדמה ארוכה, אינני יודע אם יש לכם עדיין לקרוא, אבל אם כן, אז בואו וניגש לסוגיא.

אחד הדברים שהכי מאפיינים את הציבור החרדי כציבור, הוא המסגרתיות של הציבור. הציבור החרדי הולך פחות או יותר בתלבושת

שרי האלפים ושרי המאות התנדבו את קרבנם מפני שהיו מפקדי הצבא והיה מוטל עליהם משא העם, וכשראו שלא נפקד מהם אף אחד, הרגישו חובת הכרת הטוב להקריב קורבנם אל ה', אך שאר האנשים שלחמו במלחמה לא היה להם טעם להתנדב, ועל כן לא התנדבו. וזהו שבח גדול ביותר שלא עשו דבר שלא אוהזים בזה, ואף על פי שהם ראו איך שהמפקדים עושים זאת, אך כיוון שידעו שהם לא צריכים לעשות זאת הם לא חיקו סתם, ועל כן באה התורה לספר בשבחם.

מסיים הרבי ר' בונים: 'וזה שבח גדול ליודעי דעת שלא היו רוצים לעשות מצות אנשים מלומדה בלא טעם, אף שהענין בעצם הוא דבר טוב. וזהו מחמת שהיה בהם דעה שיוודעים לברר ולהבדיל האמת מן השקר, ולא הלכו מן הקצה אל הקצה רק בדרך הממוצע. וזהו מדת אמת מדת יעקב וזהו דרך התורה הקדושה'.

וכידוע לכל מי שדרך אי פעם על מפתן חסידות פשיסחא, שהגנאי הכי גדול היה לעשות דברים מלומדי'דיק, לעשות דברים רק בגלל שכולם עושים. והמעלה הכי גדולה הייתה, לא לעשות דברים בלי לדעת מה עושים, למה עושים, ולפני מי עושים.

ואם כן לכאורה אנחנו יודעים בבירור מה לעשות, הרי הרבי ר' בונים אמר שצריך לדעת לפני שעושים – למה עושים זאת, והאם זה אכן שייך למדריגה שלי, למקום שאני נמצא שם עתה, לזמן שאני נמצא שם כעת. ואם כן כשאנחנו מדברים על הציבוריות, על המסגרתיות, האם זה רצוי או לא, כמעט מיותר לומר שזהו שלילי ואינו רצוי, עדיף שכל אחד יעשה את מה שהוא יודע, מה שהוא מרגיש מחובר, מה שהוא רוצה לעשות.

אבל זה לא מדויק, כי אם נעמיק מדברי רבינו הקדוש מפשיסחא, נגלה שהוא מוסיף כאן דברים, כשהוא אומר לנו מה הווארט הזה אומר לנו, הוא מוסיף עוד כמה מילים: 'וזה שבח גדול ליודעי דעת'. צריך קצת להבין, למה רק ליודעי דעת' זה מעלה, וכי למישהו שהוא לא יודעי דעת' זה לא שבח גדול? ! מישוהו שהוא לא יודעי דעת' לא יכול לעשות דברים לא מלומדי'דיק? !

אז כנראה שכן!! הרבי הקדוש מלמד אותנו, שיחד עם זה שאנו עובדים על הדבר הזה, בד בבד עם זה שאנו מנסים לא לעשות דברים רק מה שאנו יודעים, אנחנו צריכים לדעת שזה עבודה קשה, וזה שייך ליודעי דעת', ליהודים שמכירים את עצמם טוב, יודעים שהסיבה שהם לא רוצים לעשות זאת,

זה לא בגלל שאין להם כח, או בגלל שהם אינם רוצים להתאמץ, והם מתרצים זאת באמירה שהם לא עושים את מה שכולם עושים, הם עושים רק מה שהם אוהזים בזה... ובסוף הם כנראה הם לא אוהזים בכלום, ולכן הם לא עושים כלום...

וכמו תמיד, גם בזה אנחנו צריכים הרבה שכל בשביל זה, כי בלי שכל - לא מתחיל כלום, 'אם אין דעת - הבדלה מנין', בלי דעת אי אפשר בכלל להתחיל להבדיל בין הקודש לחול, הכל נהיה סלט אחד גדול ומבוולל. כל אחד צריך להכיר את עצמו, לדעת במה הוא אוהז ובמה הוא לא אוהז, איזה דברים הוא לא עושה בגלל שהוא לא אוהז בזה, ואיזה דברים הוא לא עושה בגלל שאין לו כח לעשות את זה - והוא מתרץ זאת בטענה שהוא לא אוהז בזה. שכל צריך גם לדעת היכן באמת המדרגה האמיתית שלו, לא להיות בענווה פסולה, לומר על עצמו שהוא לא אוהז בכלום. מאידך הוא צריך להיזהר לא לעוף לשמים, להיות עם שני רגלים על הקרקע, להכיר את עצמו טוב, ולדעת למה הוא מסוגל ולמה הוא לא מסוגל, היכן המדרגה שלו בעבודת ה' בענין הזה, והיכן הדרגה שלו בענין השני. וכן הלאה על זה הדרך...

כשתמשיכו לעיין בדברי ה'קול שמחה' תראו שהוא כותב שם על ענין הנדרים, שלפעמים כן צריך לנדור, כי זה ברור שדבר שכתוב בשולחן ערוך חייבים לקיים גם אם אתה אוהז בזה וגם אתה לא אוהז בזה, השולחן ערוך הוא דבר שמחייב את כולנו ללא יוצא מן הכלל, ולכן בזה אין בכלל שאלה. היכן כן מתחיל כל הסיפור? ! בהנהגות חסידיות, בפרישות מדברים המותרים, זה צריך לדעת האם ההנהגה הזאת קשורה אליו או לא, האם הדבר הזה הוא צריך לעשות או שזה למעלה מדרגתו.

אם כן נשאלת השאלה: מה שייך ענין הנדרים? הרי אם האדם אוהז במדרגה הזאת הוא יעשה זאת, ואם האדם לא אוהז שם הוא לא יעשה את זה, אז מה שייך כאן שיהודי ינדור נדר, זה כאילו איזה משהו שהוא מחייב את עצמו, משהו שלא במדרגה שלו - והרי אמרנו שזה דבר שאינו רצוי, אז מה כל הענין של נדרים? !

אמנם יש לפעמים שיש אצל האדם ענין/הנהגה/דבר טוב שהוא רוצה להחדיר אצל עצמו, זה בדרגה שלו, אולי זה אפילו קצת יותר מהדרגה שלו, אבל הוא יכול להתאמץ ולהגיע למקום הזה, ודווקא כשהוא יחייב את עצמו זה יביא אותו למקום יותר טוב, זה יניע

אותו להתקדם, [לא מדי הרבה, אבל להתקדם חייבים...]. בשביל זה התורה עשתה 'נדר', שכשיהודי נודר נדר לה', הוא מחייב את עצמו בדבר הזה, הוא יודע שעכשיו הוא חייב לעשות את זה, וזהו! וכך יהודי מתקדם פסיעה אחרי פסיעה. [אולי בשביל זה התורה גם נתנה לנו פתח - 'התרת נדרים', לדעת שאם הוא רואה שהוא לא עומד בזה, הוא באמת יכול להתחרט באמת].

וכאן אנחנו חוזרים לענין של המסגרתיות, לעיתים כשיהודי רוצה להתקדם בעבודת ה', הוא יודע שאם הוא יהיה לבד, אם לא יהיה לו ממי ללמוד, אם לא יהיה לו מחייב, הוא ישאר באיזור הנוחות שלו, הוא אף פעם לא יתקדם, ולכן היהודי עצמו מכניס את עצמו לתוך מסגרתיות, וכך הוא מושך את עצמו כלפי מעלה.

לדוגמה: בחור רוצה ללמוד, אבל הוא מכיר את עצמו והוא יודע שאם הוא יהיה במקום ששם אין 'מצב' של לימוד, אין שם לחץ חברתי ללמוד - הוא פחות ילמד, ולכן הוא בוחר לעצמו כזה 'מקום תורה' שמתאים לפי רוחו ונפשו. זה כמו 'נדר' - הרי 'נדר' רבותינו אמרו 'טוב לו שלא תידור - משתידור ולא תשלם', ולכן לא כדאי לנדור, רק כאן זה להכניס את עצמו לתוך מסגרת, לתוך 'מחייב', שזה מה שידרבן אותו ללמוד, וזה דבר רצוי וחשוב.

אבל אז הוא יגיד לעצמו: מה אני לומד בשביל המצב החברתי? ! מה אני לומד בגלל המצב? ! הרי אנחנו צריכים ללמוד בגלל שה' אמר. אך התשובה על כך היא: נכון! אני מכיר את עצמי, ואני יודע שזה מה שמביא אותי ללמוד, לכן אני הכנסתי את עצמי לזה, אבל למה הכנסתי את עצמי לזה? ! [לא בגלל השם הטוב של ה'מקום תורה', ולא בגלל סיבות אחרות שונות ומשונות], בגלל שאני יודע שזה מה שה' רוצה ממני עכשיו. נמצא שמה שהוא עושה כל הזמן - זה לא בגלל הלחץ החברתי, זה בגלל שהוא הכניס את עצמו ללחץ החברתי, כי הוא רוצה ללמוד.

נמצאנו למדים: שפעמים רבות המסגרתיות חשובה עד למאוד, רק היהודי צריך להשים לב, שכל המסגרתיות זה רק אמצעי ולא מטרה, זה הוא בעצמו שמכניס את עצמו למסגרתיות, בגלל שלו עצמו זה טוב. וכשיהודי מגיע למסקנה הזאת, המסגרתיות לא תלחץ עליו, [אולי כן קצת, אבל בעדינות - לא חזק], הוא לא ישנא אותה, היא רק תביא למקומות טובים יותר ונעלים יותר.

לתגובות, הארות והערות:

053-3177-604

לפרטים והרשמה:

m533177604@gmail.com

ניתן לתרום בכרטיס אשראי

בכל מערכות נדרים פלוס